

Початки української держави

Антон Лотоцький

Погляньте, діти, на мапу* України! На цій мапі маєте зазначені межі української землі, де здавен-давна жив і живе наш український народ. Треба вам знати, що простір землі, заселеної нашим народом, є такий великий, що аби перейти його пішки з заходу на схід, треба йти 90 днів, ідучи денно по 30 кілометрів. Отже, це простір завдовжки 2700 км, а в найширшім місці доходить до 1000 кілометрів. Загально займає він близько одного мільйона квадратних кілометрів поверхні.

Українців є близько 50 мільйонів, і тому ми, по росіянах і німцях, належимо до найбільших народів у Європі, а простором українська земля належить до найбільших країв у світі.

Вам, певно, буде цікаво знати, як то було в давнину і як та українська держава постала. Отже, дивіться на мапу і читайте далі.

Дивіться, куди пливе найбільша українська ріка Дніпро. А над Дніпром, на правім його березі, лежить місто Київ. Звідси взяла свій початок наша держава. Київ – найстарше і найкраще українське місто. Воно завжди було столицею України. Коли саме воно засноване і побудоване, того напевно не знаємо, але знаємо, що побудоване воно українцями ще перед тим, як вони прийняли християнську віру. А не знаємо, коли саме це було, бо перед прийняттям християнської віри в нас мало хто вмів читати й писати, і тому ніхто й не записав, коли засновано Київ. Знаємо лише, що про Київ і українську державу згадують у своїх книжках давні греки, бо грецькі купці заїздили за товарами аж до Києва. А що греки були письменні, то все докладно записували: де були і що бачили.

Вони саме й зазначили у записках з восьмого століття по Христі, що тоді були в Києві, на Україні. Як же це було давно! Уже кінчається двадцяте століття. Отже, від восьмого до двадцятого минуло дванадцять століть, цебто близько тисячі двохсот літ! Отже, більше ніж тисячу років тому стояв уже Київ, а коли було місто, то мусила бути й держава, бо місто без держави, а держава без міста не можуть існувати. З того часу маємо лише гарні перекази про те, як постав Київ, і про перших князів України. Ті всі перекази будете колись читати у великій історії нашого вченого історика Михайла Грушевського чи ще інших. Тут подаємо один такий переказ.

Одного разу, ще коли на тому місці, де тепер Київ, були ліси й поля, прийшли туди три рідні брати, що називалися Кий, Щек і Хорив. З ними була теж їхня сестричка Либідь. Стали вони над Дніпром, і найстарший Кий сказав:

— Ось тут заложимо оселю для себе і для тих купців, що сюди будуть приїжджати.

Вони вирубали ліс і побудували перші хати. А те забудоване місце обвели ровом і обгородили гострокіллям; назвали цю оселю: город Київ, тобто – Києве місто. Далі з переказу довідуємося, що ця оселя щораз більшала й багатіла, і з часом побудовано там гарні доми та палати.

Учені-історики вважають, що князь Кий – особа історична, тобто реальна, існував дійсно. Цей князь відомий іншими своїми справами, зокрема походами на Візантію та заснуванням міста Києвиця на річці Дунай. Археологічні розкопки в Києві свідчать, що життя тут справді існує з давньослов'янських часів. А тоді, коли містом правив Кий, воно значно розширилось і зміцніло.

...Де стоїть тепер наш Київ,
Там була сама гора,
Жив там перший Кий з Хоривом,
Щек та Либідь – їх сестра.

Над самим Дніпром на горах,
Огорожений з боків
Ровом, мурами, валами,
Київ виріс і розцвів.
(О.Олесь. "Княжа Україна")

За якийсь час пізніше переїжджали з півночі на південь човнами по Дніпрі два хоробрі лицарі: Аскольд і Дир. Вони побачили гарне місто над рікою, і воно їм дуже сподобалося. Тому ввійшли до нього і сказали киянам:

— Ми будемо у вас князями. Будемо вас боронити перед нападами чужих племен, щоб ви спокійно могли управляти ріллю, торгувати і їздити по Дніпрі, на полудень до Царгороду і на північ до Новгороду. За це ви будете платити нам малу данину, щоб було за що удержувати військо для вашої і нашої оборони та урядників для вдержування ладу в городі і в державі.

Жителі Києва радо згодилися на те, і Аскольд та Дир панували, як перші українські князі. Свою державу вони поширили на всі ті села і містечка або городи, що вже тоді постали довкола Києва. Вони зібрали стільки війська, що не тільки могли боронити своєї держави перед нападами чужих племен і чужих князів, але й самі йшли з військом на сусідні краї, а навіть аж до грецької столиці – Царгорода **.

Так, отже, росла і розвивалася українська держава зі своєю столицею Києвом, що започаткував цю державу.

Що в тому переказі про заложення Києва і про перших князів є щось трохи і правди, свідчать передусім згадки в грецьких книжках, а далі й ті пам'ятки, які ще донині по тих давніх часах zostалися. Отже, наприклад, біля Києва є гора Щекавиця, горб Хорив і річка Либідь; та й донині стоїть у Києві над Дніпром могила, яку всі здавен-давня називали Аскольдовою могилою.

У тих часах, яких півтори тисячі літ тому і пізніше, – аж до хрещення українського народу (в 988 році), – наші предки були поганами***. Шанували вони багатьох богів: Дажбог давав людям, на думку наших прапрадідів, щастя й багатство. Перун управляв громами й блискавками та карав лихих людей. Сварожич давав людям вогонь. Волос опікувався худобою (і давав їй гарну шерсть та вовну — волос). Стрибог керував вітрами. Лада — була богинею краси й порядку. Крім цих богів, вірили ще в домовиків, лісовиків, водяників і русалок (мавок). Тим богам ставили фігури й приносили жертви та молилися до них.

Отже, запам'ятайте собі що ви є українцями, нащадками тих українців, які з-перед дванадцяти століть заснували свою державу. А столицею її було завжди місто Київ, «мати українських міст» і колиска цілої України.

* Мапа – карта

** Царгород – так у нас називали Константинополь, що був столицею Візантії.

*** Погани – люди, які вірили у багатьох богів.